Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) NUTARTIS

2019 m. spalio 1 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Poreikio priimti sprendimą nebuvimas“

Byloje C-495/18

dėl *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovakijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas) 2018 m. gegužės 29 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2018 m. liepos 30 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamojoje byloje prieš

YX

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Vilaras, teisėjai K. Jürimäe, D. Šváby, S. Rodin ir N. Piçarra (pranešėjas),

generalinis advokatas M. Bobek,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

– Rumunijos vyriausybės, atstovaujamos C.-R. Canțăr, A. Wellman ir L. Lițu,

– Suomijos vyriausybės, atstovaujamos H. Leppo,

– Europos Komisijos, atstovaujamos A. Tokár ir R. Troosters,

išklausęs generalinį advokatą,

priima šią

Nutartį

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas

* Proceso kalba: slovakų.

vykdyti Europos Sąjungoje (OL L 327, 2008, p. 27), iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24) (toliau – Pamatinis sprendimas 2008/909), 4 straipsnio 1 dalies a punkto ir 2 dalies bei 9 straipsnio 1 dalies b punkto išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas vykstant procedūrai dėl Čekijos teismo baudžiamojoje byloje priimto nuosprendžio, kuriuo Slovakijos piliečiui XY skiriama penkerių metų laisvės atėmimo bausmė už veikas, kvalifikuotas kaip „mokesčių, rinkliavų ar kitų privalomų įmokų nesumokėjimas“, pripažinimo ir vykdymo Slovakijoje.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Pamatinio sprendimo 2008/909 3 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šio pamatinio sprendimo tikslas – nustatyti taisykles, pagal kurias valstybė narė, siekdama sudaryti palankesnes sąlygas socialinei nuteistojo asmens reabilitacijai [reintegracijai], pripažįsta nuosprendį ir vykdo bausmę.“

4 Šio pamatinio sprendimo 4 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Jeigu nuteistasis yra išduodančiojoje valstybėje arba vykdančiojoje valstybėje narėje ir jei jis sutiko, kai tai būtina pagal 6 straipsnį, tai nuosprendis kartu su liudijimu, kurio standartinė forma pateikta I priede, gali būti perduodamas vienai iš šių valstybių narių:

a) valstybei narei, kurios pilietis yra nuteistasis ir kurioje jis gyvena; <…>

<…>“

5 Minėto pamatinio sprendimo 13 straipsnyje nustatyta:

„Kol bausmė nepradėta vykdyti vykdančiojoje valstybėje, išduodančioji valstybė gali panaikinti joje išduotą liudijimą, nurodydama panaikinimo priežastis. Panaikinus liudijimą, vykdančioji valstybė nebevykdo bausmės.“

Slovakijos teisė

6 Iš *Zákon č. 549/2011 Z.z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii* (Įstatymas Nr. 549/2011 dėl nuosprendžių, kuriais Europos Sąjungoje skirta laisvės atėmimo bausmė, pripažinimo ir vykdymo) 4 straipsnio 1 dalies a punkto iš esmės matyti, kad Slovakijos Respublikoje galima pripažinti ir vykdyti nuosprendį, jeigu veika, dėl kurios jis buvo priimtas, Slovakijos Respublikos teisės sistemoje laikoma nusikaltimu ir jeigu nuteistasis yra Slovakijos pilietis ir įprastai gyvena Slovakijos Respublikos teritorijoje arba yra su ja susijęs šeimos, socialiniais ar darbo ryšiais, dėl kurių gali būti paprastesnė reintegracija vykdant laisvės atėmimo bausmę.

7 Pagal Įstatymo Nr. 549/2011 3 straipsnio g punktą šiame įstatyme „įprasta gyvenamoji vieta“ turi būti suprantama kaip nuolatinė arba laikina gyvenamoji vieta.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

8 2014 m. lapkričio 10 d. *Krajský soud v Ústi nad Labem* (Ūsčio prie Labės apygardos teismas, Čekijos Respublika) nuosprendžiu, patvirtintu 2015 m. vasario 27 d. *Vrchní soud v Praze* (Prahos aukštesnysis teismas, Čekijos Respublika) nuosprendžiu, Slovakijos pilietis YX buvo nuteistas penkerių metų laisvės atėmimo bausme už finansinį nusikaltimą (toliau – nagrinėjamas nuosprendis).

9 2017 m. spalio 16 d. *Krajský súd v Trenčíne* (Trenčyno apygardos teismas, Slovakija) iš *Krajský soud v Ústi nad Labem* (Ūsčio prie Labės apygardos teismas) gavo nagrinėjamą nuosprendį kartu su Pamatinio sprendimo 2008/909 I priede nurodytu liudijimu.

10 2017 m. gruodžio 6 d. sprendimu *Krajský súd v Trenčíne* (Trenčyno apygardos teismas) pripažino nagrinėjamą nuosprendį.

11 YX apskundė šį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme – *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovakijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas). Grįsdamas savo skundą YX nurodė, kad nuo 2015 m. gyvena Čekijos Respublikoje ir tai jis galėjo įrodyti, jeigu būtų buvęs informuotas apie *Krajský súd v Trenčíne* (Trenčyno apygardos teismas) vykstantį procesą; tokiu atveju jo įprasta gyvenamoji vieta nebūtų buvus nustatyta kaip esanti Slovakijos Respublikos teritorijoje.

12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad iš Slovakijos Respublikos gyventojų registro matyti, kad nuo 1986 m. spalio 22 d. YX nuolatinė gyvenamoji vieta buvo įregistruota šios valstybės narės teritorijoje. Jis taip pat pažymi, kad, remiantis atitinkamomis nacionalinės teisės nuostatomis, Slovakijos piliečio nuolatinė ar laikina gyvenamoji vieta Slovakijos Respublikos teritorijoje yra tik orientacinio pobūdžio ir nėra reikalavimo, kad pilietis iš tikrųjų ten gyventų arba turėtų šeimos, socialinius, darbo ar kitokius ryšius. Taigi, kitos valstybės narės nuosprendis, kuriuo skiriama laisvės atėmimo bausmė, gali būti pripažintas ir vykdomas Slovakijoje, kai nuteistasis Slovakijos pilietis, nors iš tiesų negyvena Slovakijos teritorijoje, formaliai turi ten nuolatinę ar laikiną gyvenamąją vietą.

13 Tokiomis aplinkybėmis *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovakijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Pamatinio sprendimo 2008/909] 4 straipsnio 1 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad jame nustatyti kriterijai tenkinami, tik jeigu nuteistasis valstybėje narėje, kurios pilietis jis yra, turi šeimos, socialinių, darbo ar kitokio pobūdžio ryšių, kuriais remiantis galima pagrįstai preziumuoti, kad bausmės vykdymas šioje valstybėje narėje sudarys palankesnes sąlygas jo socialinei reintegracijai, todėl pagal jį draudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip antai Įstatymo Nr. 549/2011 4 straipsnio 1 dalies a punktas, pagal kurį šiais atvejais leidžiama pripažinti ir vykdyti nuosprendį, remiantis vien tuo, kad įprasta gyvenamoji vieta yra formaliai registruota vykdančiojoje valstybėje, ir neatsižvelgti į tai, ar nuteistasis su šia valstybe turi konkrečių sąsajų, galinčių sudaryti palankesnes sąlygas jo socialinei reintegracijai.

2. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar [Pamatinio sprendimo 2008/909] 4 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad net šio pamatinio sprendimo 4 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytu atveju išduodančiosios valstybės kompetentinga institucija, prieš perduodama nuosprendį ir liudijimą, turi patikrinti, ar bausmės vykdymas vykdančiojoje valstybėje suteiks galimybę pasiekti tikslą sudaryti palankesnes sąlygas nuteistojo socialinei reintegracijai, taip pat liudijimo d dalies 4 punkte turi nurodyti šiuo klausimu surinktą informaciją, ypač jeigu nuteistasis, pareikšdamas savo nuomonę, kaip tai suprantama pagal to pamatinio sprendimo 6 straipsnio 3 dalį, teigia, kad išduodančiojoje valstybėje turi konkrečių šeimos, socialinių ar darbo ryšių.

3. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar [Pamatinio sprendimo 2008/909] 9 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad nuosprendžio nepripažinimo ir nevykdymo pagrindas taip pat egzistuoja, jeigu to pamatinio sprendimo 4 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytu atveju po 4 straipsnio 3 dalyje numatytų konsultacijų ir, jei reikia, pateikus kitą būtiną informaciją, neįrodyta, kad yra šeimos, socialinių, darbo ar kitokio pobūdžio ryšių, kuriais remiantis būtų galima pagrįstai preziumuoti, kad bausmės vykdymas vykdančiojoje valstybėje gali sudaryti palankesnes sąlygas nuteistojo socialinei reintegracijai.“

Pokyčiai, įvykę po prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo

14 2019 m. birželio 4 d. raštais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir Čekijos vyriausybė informavo Teisingumo Teismą, kad *Krajský soud v Ústi nad Labem* (Ūsčio prie Labės apygardos teismas) atsiėmė prašymą pripažinti nagrinėjamą nuosprendį. Čekijos vyriausybė Teisingumo Teismui taip pat pranešė, kad buvo nurodyta vykdyti nuosprendį Čekijos Respublikoje ir kad nuo 2019 m. kovo 4 d. YX atlieka jam skirtą bausmę šios valstybės narės kalėjime.

15 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad nepageidauja atsiimti prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nes Teisingumo Teismo sprendimas, kuris bus priimtas šioje byloje, galėtų būti svarbus, norint išspręsti kitą jo nagrinėjamą bylą.

16 Atsižvelgdamas į šią informaciją Teisingumo Teismas 2019 m. birželio 11 d. raštu paprašė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, pirma, patvirtinti, ar jis vis dar nagrinėja bylą, kurioje pateikė savo prašymą priimti prejudicinį sprendimą, ir, antra, nurodyti, ar neketina atsiimti to prašymo.

17 2019 m. birželio 27 d. raštu (jį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2019 m. liepos 4 d.) prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pranešė Teisingumo Teismui, kad bylos, dėl kurios buvo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nagrinėjimas sustabdytas, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat patvirtino, kad neatsiima šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą dėl to, kad „sprendimas, kuris bus priimtas, bus svarbus priimant sprendimą dėl kitos jo nagrinėjamos bylos, kurios teisinės ir faktinės aplinkybės tokios pačios ir kurioje bylos nagrinėjimas buvo sustabdytas <…>, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą šioje byloje.“

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą

18 Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją SESV 267 straipsnyje numatyta procedūra yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė, suteikianti Teisingumo Teismui galimybę pateikti nacionaliniams teismams Sąjungos teisės išaiškinimą, būtiną priimti sprendimams pastarųjų teismų nagrinėjamose bylose (2019 m. sausio 10 d. Nutarties *Mahmood ir kt.*, C-169/18, EU:C:2019:5, 21 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

19 Iš SESV 267 straipsnio formuluotės ir struktūros matyti, kad prašymo priimti prejudicinį sprendimą procedūra galima tik tuo atveju, jei nacionaliniai teismai faktiškai nagrinėja bylą, kurioje turi priimti sprendimą, galbūt atsižvelgdami į prejudicine tvarka priimtą sprendimą (be kita ko, žr. 2012 m. spalio 22 d. Nutarties *Šujetová*, C-252/11, nepaskelbta Rink., EU:C:2012:653, 14 punktą ir 2016 m. kovo 3 d. Nutarties eur*o Bank*, C-537/15, nepaskelbta Rink., EU:C:2016:143, 32 punktą).

20 Iš tiesų prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateikiamas ne siekiant gauti konsultacinę nuomonę bendrais arba hipotetiniais klausimais, bet dėl būtinybės veiksmingai išspręsti bylą (be kita ko, žr. 2012 m. spalio 22 d. Nutarties *Šujetová*, C-252/11, nepaskelbta Rink., EU:C:2012:653, 15 punktą ir 2016 m. kovo 3 d. Nutarties eur*o Bank*, C-537/15, nepaskelbta Rink., EU:C:2016:143, 33 punktą).

21 Nagrinėjamu atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ginčas pagrindinėje byloje susijęs su *Krajský súd v Trenčíne* (Trenčyno apygardos teismas) sprendimu pripažinti ir paskelbti vykdytinu Slovakijos teritorijoje nagrinėjamą nuosprendį, kurį *Krajský soud v Ústi nad Labem* (Ūsčio prie Labės apygardos teismas) jam perdavė kartu su Pamatinio sprendimo 2008/909 I priede nurodytu liudijimu.

22 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Pamatinio sprendimo 2008/909 13 straipsnį atsiėmus jo I priede nurodytą liudijimą vykdančioji valstybė narė nebevykdo bausmės.

23 Iš 2019 m. birželio 4 d. ir 27 d. Teisingumo Teismui adresuotų raštų matyti, kad *Krajský soud v Ústi nad Labem* (Ūsčio prie Labės apygardos teismas) atsiėmė prašymą dėl nagrinėjamo nuosprendžio pripažinimo ir kad YX paskirta bausmė nuo 2019 m. kovo 4 d. vykdoma išduodančiojoje valstybėje narėje.

24 Taigi reikia konstatuoti, kad atsiėmus šį prašymą pagrindinė byla neteko dalyko.

25 Iš to išplaukia, kad prejudiciniai klausimai tapo hipotetinio pobūdžio, tad sąlygos, leidžiančios Teisingumo Teismui tęsti prejudicinio sprendimo procedūrą, nebetenkinamos.

26 Šiomis aplinkybėmis nereikia priimti sprendimo dėl šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą.

27 Ši išvada neužkerta kelio prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo galimybei arba prireikus pareigai pateikti Teisingumo Teismui naują prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį, jeigu tas teismas manys, kad toks sprendimas būtinas tam, kad galėtų išspręsti jo nagrinėjamą bylą, kurioje, jo nuomone, kyla tie patys Sąjungos teisės aiškinimo klausimai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

28 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nutaria:

Nebereikia priimti sprendimo dėl *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovakijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas) 2018 m. gegužės 29 d. nutartimi pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą.

Parašai.